

КРАТКОЕ НЕТЕХНИЧЕСКОЕ РЕЗЮМЕ

1. Описание предполагаемого места осуществления намечаемой деятельности

Административно территория относится к Жылыойскому району Атырауской области Республики Казахстан.

По данным инвентаризации нарушенных земель, проведенной в 2025 году для разработки настоящего проекта рекультивации, нарушенные и нарушаемые земли расположены в пределах 10 земельных выделов и 87 земельных участков, предоставленных ТОО «Тенгизшевройл» и расположенных на территории города Кульсары, села Косшагыл, земель запаса Жылыойского района и Тенгизского нефтяного месторождения.

2. Описание затрагиваемой территории

Территория проведения работ по рекультивации – участки и выделы после демонтажа 28” газопровода «Тенгиз – Кульсары» и 20” водопровода «Кульсары – Тенгиз»,

По результатам полевых изысканий 2025 года и проведенных расчетов, рекультивации подлежат земли только на 8 участках и 1 земельном выделе нарушенных и нарушаемых земель. Только для них предусматриваются рекультивационные мероприятия технического этапа на площади **0,5285 га**, включая проведение работ по очистке территории от отходов. На остальных участках и земельных выделах проведение мероприятий технического этапа рекультивации не требуется.

Намечаемая деятельность будет осуществляться на территории Жылыойского района Атырауской области, а именно на территории города Кульсары, земель запаса Жылыойского района и Тенгизского нефтяного месторождения.

Намечаемая деятельность по рекультивации земель, нарушенных при строительстве, не классифицируется в соответствии с Приложением 1 к «Санитарно-эпидемиологическим требованиям к санитарно-защитным зонам объектов, являющихся объектами воздействия на среду обитания и здоровье человека», утвержденных приказом и. о. Министра здравоохранения Республики Казахстан от 11 января 2022 года № ҚР ДСМ-2.

В связи с вышеуказанным санитарно-защитная зона не устанавливается.

3. Краткое описание намечаемой деятельности

Технический этап рекультивации *нарушенных земель* после демонтажа газопровода и водовода включает виды работ по планировке территории с использованием почвенно-грунтовой смеси обваловки, выравниванию и уплотнению поверхности, перекрытию канав, траншей и пр.

После технического этапа рекультивации земли будут оставлены для самозарастания местной естественной растительностью.

Рекультивированные земли, расположенные на территории земель запаса Жылыойского района будут использоваться в соответствии с категорией «Земли запаса», вид угодий – пастбища; на территории г. Кульсары будут использоваться в пределах административно-территориальных единиц г. Кульсары, вид угодий – пастбища; на территории Тенгизского нефтяного месторождения - остаются в землепользовании ТОО «Тенгизшевройл» и используются по целевому назначению в соответствии с категорией земель «Земли промышленности», вид угодий – пастбища.

Восстановление нарушенных земель направлено на устранение неблагоприятного влияния работ на окружающую среду, улучшение санитарно-гигиенических условий жизни населения, повышение эстетической ценности ландшафтов. Рекультивации подлежат участки, нарушенные в процессе демонтажных работ.

В проекте рассматриваются технические решения по рекультивации земель, нарушенных в ходе реализации проекта по демонтажу 28” газопровода и 20” водовода Кульсары – Тенгиз с наземными объектами и представлены выемками и отвалами грунта,

грубо-спланированными землями, площадками со строительными материалами и площадками, отсыпанными щебнем.

Так же в границах земельных участков и выделов были обнаружены автопокрышки, остатки железобетонных плит и столбов, куски бетона и асфальта, остатки металла и бытового мусора. Ранее выявленные отходы бетона\щебня будут утилизированы на Базе СОС Realty в ВП New Tengiz, а отходы металла будут утилизированы на базе КазКомСервис в ВП Тенгиз.

Технические решения предусматривают выполнение следующих работ:

- снятие, перемещение щебня в отвалы бульдозером;
- погрузка в автосамосвал щебня погрузчиком;
- перевозка щебня (прикрытого сверху брезентом) для утилизации на Базе СОС Realty в ВП New Tengiz автосамосвалом;
- разгрузка щебня на Базе СОС Realty в ВП New Tengiz автосамосвалом;
- погрузка в автосамосвал отходов из металла, автопокрышки и других отходов;
- перевозка отходов из металла, автопокрышки и других отходов на Базу КазКомСервис в ВП Тенгиз автосамосвалом;
- разгрузка отходов из металла, автопокрышки и других отходов на Базе КазКомСервис в ВП Тенгиз автосамосвалом;
- погрузка в автосамосвал железобетона;
- перевозка железобетона на Базу СОС Realty в ВП New Tengiz автосамосвалом;
- разгрузка железобетона на Базе СОС Realty в ВП New Tengiz автосамосвалом;
- перемещение на грубо-спланированных землях грунта на месте бульдозером;
- планировка и рыхление рекультивируемой поверхности бульдозером.

На всех участках нарушенных и нарушаемых земель проводится разравнивание, планировка и рыхление бульдозером, и на поверхности восстанавливается почвенно-плодородный слой. По итогам приведенных в Рабочем проекте расчетов на 8 участках и 1 земельном выделе нарушенных и нарушаемых земель, предусматриваются рекультивационные мероприятия технического этапа на площади 0,5285 га, включая проведение работ по очистке территории от отходов.

4. Краткое описание существенных воздействий намечаемой деятельности на окружающую среду

Результаты комплексной оценки воздействия проектируемых объектов на этапе работ по рекультивации позволяют сделать вывод, что при штатном режиме намечаемая деятельность не окажет значительного негативного воздействия на компоненты природной среды и природная среда сохранит способность к самовосстановлению.

Результаты моделирования рассеивания загрязняющих веществ позволяют сделать вывод, что радиус границы области воздействия не более 100 м.

Анализ возможных воздействий выявил, что в период реализации Рабочего проекта рекультивации нарушенных и нарушаемых земель в ходе реализации проекта СР-22-3093 по демонтажу 28” газопровода «Тенгиз-Кульсары» и 20” водопровода «Кульсары – Тенгиз» с наземными объектами, предоставленных ТОО «Тенгизшевройл», расположенных на территории Жылыойского района, возможно лишь одно существенное воздействие, связанное с наличием источников шума.

Следует отметить, что при использовании автотранспорта для обеспечения работ по рекультивации, перевозки персонала, технических грузов и др. с учетом создания звуковых нагрузок, шум не будет превышать допустимых норм.

Защита персонала будет обеспечиваться исполнением межгосударственного стандарта (ГОСТ 27409-97), нормирующего шумовые характеристики машин, механизмов и другого оборудования.

Соблюдение действующего законодательства в части использования техники и оборудования, является основным мероприятием по защите от шума персонала и населения.

Выявленное возможное воздействие намечаемой деятельности на окружающую среду можно оценить как незначительное, в связи с тем, что отмеченное воздействие, в силу своей вероятности, интенсивности (незначительное воздействие), частоты, продолжительности (не более 1-го месяца, кратковременное воздействие), сроков выполнения работ, пространственного охвата (площадь воздействия – 0,006 км², локальное воздействие), места осуществления, кумулятивного характера (отсутствует) и других параметров, не приведет к:

- деградации экологических систем, истощению природных ресурсов, включая дефицитные и уникальные природные ресурсы;
- нарушению экологических нормативов качества окружающей среды;
- ухудшению условий проживания людей и их деятельности, включая: состояние окружающей среды, влияющей на здоровье людей; посещение мест отдыха, туризма, культовых сооружений и иных объектов; заготовку природных ресурсов, использование транспортных и других объектов; осуществление населением сельскохозяйственной деятельности, народных промыслов или иной деятельности объектов; осуществление населением сельскохозяйственной деятельности, народных промыслов или иной деятельности;
- негативным трансграничным воздействием на окружающую среду;
- потере биоразнообразия.

5. Информация о предельных количественных и качественных показателях эмиссий

Выбросы в атмосферный воздух

Основными источниками загрязнения при проведении рекультивационных работ будут являться земляные работы, заключающиеся в планировке территории, погрузке/разгрузке щебня с грунтом. Загрязняющие вещества будут попадать в воздух при сжигании топлива и путем пылевыведения при проведении планировочных, погрузочно-разгрузочных работ и движении транспорта.

Организованных стационарных источников выбросов при изучении Рабочего проекта не выявлено.

При проведении работ по рекультивации выбросы будут осуществляться от 6-ти неорганизованных стационарных источников. Загрязнение атмосферного воздуха от неорганизованных стационарных источников по проекту происходит только одним загрязняющим веществом – пылью неорганической (2908), которое будет иметь место при движении автотранспорта, проведении работ по перемещению щебня с грунтом, их погрузке-разгрузке, проведении работ по планировке.

Инвентаризация источников выбросов показала, что в период реализации рассматриваемого Рабочего проекта будут иметь место выбросы как от стационарных источников выбросов, так и от передвижных источников.

Газовые выбросы будут иметь место при работе техники, которая отнесена к передвижным источникам.

Вся техника в период работ по рекультивации будет работать, в основном, на дизельном топливе.

При работе двигателей техники в атмосферу от двигателей выделяются: азота диоксид, серы диоксид, углерода оксид (сажа), бензапирен, углеводороды предельные (алканы C12-C19).

В соответствии с п. 24 «Методики определения нормативов эмиссий в окружающую среду», валовые выбросы от двигателей передвижных источников (т/год) не нормируются и в общий объем выбросов вредных веществ не включаются.

Ущерб, наносимый атмосферному воздуху выбросами от передвижных источников, будет компенсироваться платой за выбросы, размер которой будет зависеть от фактического количества израсходованного топлива за год.

Сбросы сточных вод.

При проведении рекультивационных работ сбросов сточных вод в поверхностные водные объекты не предусматривается. Гидрографическая сеть на территории участков, подлежащих техническому этапу рекультивации, отсутствует.

Отходы

Принятая схема работ по рекультивации предусматривает образование только одного вида отходов – коммунальные отходы.

Физическая характеристика отхода: твердые бытовые отходы взрывобезопасны, пожароопасны. Агрегатное состояние – твердые предметы самых различных форм и размеров. Код отхода – 20 03 01.

Прогнозные лимиты захоронения в 2026 году: 0,069т/год.

Управление отходами будет осуществляться в соответствии с внутренними процедурами ТШО и ПУО. Накопление некоторых видов отходов осуществляется в местах централизованного сбора на ТШО, другие виды отходов будут передаваться сторонним организациям по договору.

6. Информация об аварийных ситуациях

Вероятность возникновения отклонений, аварий и инцидентов в ходе намечаемой деятельности:

- Возможные чрезвычайные ситуации техногенного характера.
- Воздействие природного характера.
- Возникновение пожара.

К возможным аварийным ситуациям при проведении работ по рекультивации, потенциально обуславливающими загрязнение компонентов окружающей среды, относится: разлив ГСМ при заправке и пожар.

При возникновении аварийных ситуаций персонал обязан действовать в соответствии с технологической инструкцией, инструкциями по технике безопасности и пожарной безопасности и Планом противопожарных мероприятий.

Пожары антропогенного характера возможны во время проведения работ при разливе ГСМ, а также халатности и не осторожного обращения с огнем персонала.

Источниками воспламенения могут быть неисправности электрооборудования, искры, горящие поверхности.

При соблюдении норм и правил безопасности, инструкций и правил технической эксплуатации объектов предприятия, возникновение аварийных ситуаций можно исключить. Вероятность возникновения аварийных ситуаций при нарушении технологии, отказе оборудования, ошибках персонала находится на достаточно низком уровне.

Для обеспечения пожаробезопасности предусматривается следующее:

- на оборудовании (бульдозерах, автосамосвалах и т.д.) имеются первичные средства пожаротушения – огнетушители в соответствии с нормативами;
- оповещение о пожаре осуществляется с помощью мобильных радиостанций;
- обеспечение свободного доступа к оборудованию и возможность маневрирования передвижной пожарной и противоаварийной техники в случае возникновения ЧС;
- смазочные и обтирочные материалы хранятся в специально предназначенных для этих целей закрывающихся огнестойких емкостях.

При проведении работ по рекультивации будут осуществляться организационно-технические мероприятия, направленные на защиту здоровья и жизни персонала, предупреждение аварийности с тяжелыми последствиями, предупреждение

профессиональных заболеваний, снижение производственных вредных факторов до уровня санитарных норм.

Проведенная оценка показывает, что экологический риск возможных аварийных ситуаций при проведении работ по рассматриваемому Рабочему проекту не достигнет высокого уровня ни для одного из компонентов природной среды. Наиболее вероятные ситуации соответствуют низкому уровню экологического риска.

Учитывая незначительные масштабы возможных отрицательных последствий аварий, оповещение населения не требуется.

7. Краткое описание мер по предотвращению и сокращению воздействия на окружающую среду

Атмосферный воздух

В соответствии со спецификой намечаемой деятельности определено, что основными источниками воздействия на атмосферный воздух будут являться работы по перемещению (погрузка, разгрузка) щебня с грунтом, планировочные работы. Основной вклад в загрязнение атмосферного воздуха будут вносить выбросы пыли неорганической: 70-20% двуокиси кремния.

Для уменьшения выбросов в приземный слой атмосферы необходимо предусмотреть реализацию следующих мероприятий:

- строгое соблюдение технологического регламента работы техники;
- постоянная проверка двигателей автотранспорта на токсичность;
- своевременное и качественное ремонтно-техническое обслуживание техники;
- минимизация холостой работы двигателей;
- проведение мероприятий по пылеподавлению.

Поверхностные воды.

При проведении рекультивационных работ сбросов сточных вод в поверхностные водные объекты не предусматривается. Гидрографическая сеть отсутствует.

Подземные воды.

При проведении работ по рекультивации обеспечивается санитарно-эпидемиологическая безопасность подземных вод с соблюдением требований действующего законодательства в сфере санитарно-эпидемиологического благополучия населения.

Охрана подземных вод при проведении проектируемых работ включает:

- реализацию технических мер, обеспечивающих охрану подземных вод;
- использование поддонов при заправке техники на месте (при необходимости);
- рациональное использование воды для обслуживания спецтехники и транспорта;
- на время проведения работ будут организованы временные туалеты (биотуалеты).

Почвы и растительность.

С целью охраны почвенно-растительного покрова необходимо предусмотреть:

- рациональное использование земель, ведение работ в пределах отведенной территории;
- защита почвы от ветровой эрозии путем трамбовки и планировки грунта;
- регламентацию передвижения транспорта;
- движение транспорта только по отводимым дорогам;
- применение материалов, не обладающих экологической вредностью;
- не допускать возгораний растительности, при обнаружении очагов пожаров принимать меры по их тушению;
- заправку автомобильной техники осуществлять на специально отведенной для этой цели площадке, покрытой изоляционным материалом, с использованием поддонов, либо на стационарных АЗС.

Животный мир.

В целях предотвращения гибели объектов животного мира в период проведения рекультивации должны быть предусмотрены следующие мероприятия:

- во время осуществления всех производственных процессов необходимо предотвращать появление на территории этих площадок диких животных;
- максимальное сохранение почвенно-растительного покрова;
- строгое соблюдение технологии производства;
- поддержание в чистоте прилегающих территорий;
- исключение несанкционированных проездов вне дорожной сети и снижение активности проезда автотранспорта ночью;
- контроль скоростного режима движения автотранспорта (менее 50 км/час) с целью предупреждения гибели животных;
- инструктаж рабочих и служащих, занятых производством, о недопустимости охоты на животных, бесцельном уничтожении пресмыкающихся и т.д.

Отходы.

К мероприятиям по управлению отходами относятся:

- Должно осуществляться складирование отходов в местах их образования в соответствующие контейнеры.
- Должна осуществляться сортировка смешанных коммунальных отходов перед передачей на полигон.
- Контейнеры на участках хранения должны осматриваться на предмет наличия утечек и следов износа. Осмотр контейнеров осуществляется ответственным лицом на объекте (источником образования отходов), а также владельцем контейнеров, при обслуживании контейнеров (транспортирование, очистка и т. д.).
- Запрещается несанкционированное складирование отходов.

8. Список источников информации, полученной в ходе выполнения РООС

Основанием для рекультивации нарушенных земель являются законодательные и нормативные акты Республики Казахстан.

Информация, полученная в ходе выполнения РООС, получена из следующих источников:

- Пояснительная записка (Книга 1) Рабочего проекта рекультивации нарушенных и нарушаемых земель в ходе реализации проекта СР-22-3093 по демонтажу 28” газопровода «Тенгиз-Кульсары» и 20” водопровода «Кульсары – Тенгиз» с наземными объектами, предоставленных ТОО «Тенгизшевройл» расположенных на территории Жылыойского района, разработанная специалистами ТОО «Центр дистанционного зондирования и ГИС «Терра» в соответствии с Заказом на оказание услуг № 2025.023066 от 19 февраля 2025 г. и Генеральным договором об оказании услуг № PSC 1806846 с ТОО «Тенгизшевройл» от 1 августа 2020 года.
- Задание на разработку рабочего проекта рекультивации нарушенных и нарушаемых земель.
- Акт обследования нарушенных и нарушаемых земель от 22.05.2025 г.
- Результаты химического анализа проб почво-грунтов на содержание тяжёлых металлов и нефтепродуктов, проведенного Испытательной лабораторией химико-аналитического центра ТОО «КАПЭ». Протокол испытаний № П(А)-25-053-S от 19 мая 2025 года.
- Информационный бюллетень о состоянии окружающей среды Атырауской области за 2024 год. Филиал РПГ «Казгидромет» по Атырауской области.
- Данные Бюро национальной статистики Агентства по стратегическому планированию и реформам Республики Казахстан (www.stat.gov.kz)

ҚЫСҚАРТЫЛҒАН ТЕХНИКАЛЫҚ ЕМЕС ҚОРЫТЫНДЫ

1. Жоспарланған қызметті жүзеге асырудың болжамды орнының сипаттамасы

Әкімшілік аумақ Қазақстан Республикасы Атырау облысының Жылыой ауданына кірежі.

2025 жылы рекультивациялау жобасын дайындау үшін бұзылған жерлерді түгендеу деректері негізінде бұзылған және бұзылатын жерлер Құлсары қаласында, Қоспағыл ауылында, Жылыой ауданының босалқы жерлері мен Теңіз мұнай кен орнында «Теңізшевройл» ЖШС-не берілген 10 жер телімдері мен 87 жер учаскелері шегінде орналасқан болып табылады.

2. Әсер ететін аумақтың сипаттамасы

Қалпына келтіру жұмыстарының аймағы. 28” «Теңіз – Құлсары» газ құбыры мен 20” «Құлсары – Теңіз» су құбырын бөлшектеуден қалған аумақтар мен жер телімдері.

2025 жылы өткізілген далалық іздестіру және орындалған есептемелер нәтижесінде бұзылған және бұзылатын жерлердің 8 аумағы мен 1 жер телімі ғана қайта қалпына келтірілуі тиіс. Олардың өздері аумағы **0,5285 га** болып табылатын техникалық кезеңнің қайта қалпына келтіру шараларын қамтиды. Оған аймақты қалдықтан тазалау жұмыстары кіреді. Өзге аумақтар мен жер телімдерінде қайта қалпына келтірудің техникалық кезең бойынша іс-шараларының орындалуы қажет етілмейді.

Жоспарланған іс-шаралар Атырау облысының Жылыой ауданы аймағында орындалатын болады. Атап айтқанда Құлсары қаласының аймағында, Жылыой ауданы мен Теңіз мұнай кен орнының босалқы жерлерінде орындалатын болады.

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2022 жылғы 11 қаңтардағы № ҚР ДСМ-2 бұйрығымен бекітілген "Адамның өмір сүру ортасы мен денсаулығына әсер ету объектілері болып табылатын объектілердің санитариялық-қорғаныш аймақтарына қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптарының" 1 Қосымшасына сәйкес құрылыс кезінде бұзылған жерлерді қайта қалпына келтіру бойынша орындалатын іс-шаралар жіктелмейді.

Жоғарыда аталғанға байланысты санитарлық-қорғау аймағы белгіленбейді.

3. Орындалуға жоспарланған қызметтің қысқаша сипаттамасы

Газ құбыры мен су құбырын бөлшектегеннен кейін қалған *бұзылған жерлерді* қайта қалпына келтірудің техникалық кезеңі топырақ бөгенінің топырақ-ызасулары қоспаларын пайдалану арқылы аймақты тегістеу жұмыстарын, жер бетін тегістеу және нығыздауды, арықтар мен траншеяларды жабуды және т.б. қамтиды.

Қайта қалпына келтірудің техникалық кезеңінен кейін жерлер табиғи өсімдіктердің өздігінен өсіп кетуі үшін қалдырылатын болады.

Жылыой ауданының босалқы жерлер аймағында орналасқан қайта қалпына келтірілген жерлер «Босалқы жерлер» санатына сәйкес қолданылатын болады. Жер түрі – жайылымдар. Олар Құлсары қаласының аумағында Құлсары қаласының әкімшілік-аумақтық бірліктері шегінде пайдаланылатын болады. Жер түрі – жайылымдар. Теңіз мұнай кен орнындағы жерлер «Теңізшевройл» ЖШС-нің жер пайдалануында қала береді және «Өнеркәсіп жерлері» жерлер санатына сәйкес мақсатты негізде қолданыла береді. Жер түрі – жайылымдар.

Бұзылған жерлерді қалпына келтіру жұмыстардың қоршаған ортаға қолайсыз әсерін жоюға, халықтың санитарлық-гигиеналық жағдайын жақсартуға, ландшафттардың эстетикалық құндылығын арттыруға бағытталған болып табылады. Бөлшектеу жұмыстары процесінде бұзылған учаскелер қайта қалпына келтірілуі тиіс.

Жобада 28” газ құбыры мен 20” Құлсары – Теңіз су құбыры мен жер үсті нысандарын бөлшектеу жобасын жүзеге асыру барысында бұзылған жерлерді қайта қалпына келтірудің техникалық шешімдері қарастырылады. Оған топырақтың қазбалары мен үйінділері,

өрескел жоспарланған жерлер, құрылыс материалдары бар алаңдар және қиыршық тас төгілген жерлер кіреді.

Сондай-ақ, жер учаскелері мен телімдердің шекараларында авто шиналар, темірбетон плиталары мен тіректердің қалдықтары, бетон мен асфальт кесектері, металл және тұрмыстық қоқыстардың қалдықтары табылды. Бұрын анықталған бетон / қиыршық тас қалдықтары Жаңа Теңіз қалашығында орналасқан СОС Realty Базасында кәдеге жаратылады, ал металл қалдықтары Теңіз қалашығының КазКомСервис базасында кәдеге жаратылатын болады.

Техникалық шешімдер келесі жұмыстардың орындалуын қамтиды:

- қиыршық тасты алып тастау, бульдозермен үйінділерге тасымалдау;
- қиыршық тасты автосамосвалға тиегішпен тиеу;
- қиыршық тасты (үсті брезентпен жабылған) Жаңа Теңіз вахталық қалашығында орналасқан СОС Realty Базасында кәдеге жарату үшін тасымалдау;
- Жаңа Теңіз вахталық қалашығында орналасқан СОС Realty Базасына қиыршық тасты автосамосвалмен түсіру;
- металл, автошен және өзге қалдықтарды автосамосвалға тиеу;
- КазКомСервис базасында орналасқан металл қалдықтарын, автошендер мен өзге қалдықтарды Теңіз вахталық қалашығында автосамосвал арқылы түсіру;
- темірбетонды автосамосвалға тиеу;
- Жаңа Теңіз вахталық қалашығында орналасқан СОС Realty Базасына темірбетонды тасымалдау;
- темірбетонды автосамосвалдан Жаңа Теңіз вахталық қалашығында орналасқан СОС Realty Базасында түсіру;
- өрескел жоспарланған жерлердегі топырақты бульдозер арқылы тасымалдау;
- қалпына келтірілетін жерді бульдозермен тегістеу және қопсыту.

Бұзылған және бұзылатын жерлердің барлық учаскелерінде бульдозермен тегістеу, жоспарлау және қопсыту жүргізіледі және жер бетінің топырақ-құнарлы қабаты қалпына келтіріледі. Жұмыс жобасында келтірілген есептердің қорытындысы бойынша бұзылған және бұзылатын 8 учаскеде және 1 жер учаскесінде аумақты қалдықтардан тазарту жұмыстарын жүргізуді қоса алғанда, ауданы 0,5285 га алаңда техникалық кезең бойынша қайта қалпына келтірудің іс-шараларының орындалуы қарастырылады.

4. Жоспарланған қызметтің қоршаған ортаға тигізетін елеулі әсерінің қысқаша сипаттамасы

Қалпына келтіру кезеңдеріндегі жобаланатын нысандардың әсерлеріне кешенді баға беру нәтижелері штаттық режимде болатын қызметтің табиғи ортаның компоненттеріне елеулі теріс ықпал етпейтіні анықталды және ортаның өз қалпына келу қасиетін сақтай алатыны анықталды.

Ластаушы заттардың шашырауын модельдеу нәтижелері әсер ету аймағы 100 м шекара радиусынан аспайды деген қорытынды жасауға мүмкіндік берді.

Жылыой ауданы аймағында орналасқан «Теңізшевройл» ЖШС жер үсті нысандарымен бірге ұсынылған 28” «Теңіз-Құлсары» газ құбыры мен 20” «Құлсары – Теңіз» су құбыры бойынша СР-22-3093 жобасын жүзеге асыру барысында бұзылған және бұзылатын жерлерді қайта қалпына келтіру жөніндегі Жұмыс жобасын жүзеге асыру барысында ықтимал салдарды талдау нәтижесінде шудың болуына байланысты бір ғана елеулі ықпал болуы мүмкін.

Жерді қалпына келтіру, қызметкерлерді, техникалық жүктер мен өзгелерді тасымалдау барысында пайда болатын дыбыстық жүктемелерді ескерген жағдайда аталған дыбыстардың рұқсат етілген нормалардан аспайтынын атап өткен жөн.

Персоналды қорғау машиналардың, механизмдердің және басқа жабдықтардың Шу сипаттамаларын нормалайтын мемлекетаралық стандарттың (МС 27409-97) орындалуымен қамтамасыз етілетін болады.

Техника мен жабдықты пайдалану кезінде қолданыстағы заңнаманы сақтау персонал мен халықты шудан қорғау жөніндегі негізгі іс-шаралардың шарты болып табылады.

Анықталған ықпал етудің деңгейі белгіленген қызметтің қоршаған ортаға оның ықтималдығына, қарқындылығына (шамалы әсер ету), жиілігіне, ұзақтығына (1 айдан аспайтын, қысқа мерзімді әсер ету), жұмыстарды орындау мерзімдеріне, кеңістіктік қамтуға (әсер ету ауданы-0,006 км²) байланысты елеусіз болады деп табылады. Ол келесі жағдайларға алып келмейді:

- экологиялық жүйелердің құлдырауы, тапшы және бірегей табиғи ресурстарды қоса алғанда, табиғи ресурстардың сарқылуына;
- қоршаған орта сапасының экологиялық нормативтерін бұзбайды;
- адамдардың өмір сүру жағдайлары мен олардың қызметінің нашарлауына, соның ішінде: адамдардың денсаулығына әсер ететін қоршаған ортаның жай-күйі; демалыс орындарына, туризмге, ғибадат ғимараттарына және өзге де объектілерге бару; табиғи ресурстарды дайындау, көлік және басқа да объектілерді пайдалану; халықтың ауыл шаруашылығы қызметін, халық кәсіпшілігін немесе объектілердің өзге де қызметін жүзеге асыруға, халықтың ауыл шаруашылығы қызметіне, халықтық кәсіптің немесе өзге де қызметтің нашарлауына алып келмейді;
- қоршаған ортаға зиян трансшекаралық әсерлер;
- биоәртүрлілікті жоғалуына.

5. Эмиссиялардың шекті сандық және сапалық көрсеткіштері туралы ақпарат Атмосфералық ауаға шығарындылар

Қалыпқа келтіру жұмыстарын жүргізу кезінде ластанудың негізгі көздері аумақты тегістеуден, қиыршық тасты топырақты тиеуден/түсіруден тұратын жер жұмыстары болып табылады. Ауаны ластаушы заттар ауаға жағармайды жағу кезінде және тегістеу, тиеу-түсіру жұмыстарын жүргізу және көлік қозғалысы кезінде шаң арқылы өтетін болады.

Жұмыс жобасын зерделеу кезінде шығарындылардың ұйымдастырылған стационарлық көздері анықталмады.

Қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу кезінде шығарындылар 6 ұйымдастырылмаған стационарлық көздерден шығатын болады. Жоба бойынша ұйымдастырылмаған стационарлық көздерден атмосфералық ауаны тек бір ғана ластаушы зат қана бүлдіреді. Ол бейорганикалық шаң (2908) болып табылады. Ол автокөлік қозғалысы, қиыршық тасты топырақпен жылжыту, оларды тиеу-түсіру, жоспарлау жұмыстарын жүргізу кезінде ғана орын алатын болады.

Шығарындылар көздерін түгендеу барысында қаралып отырған жұмыс жобасын іске асыру кезеңінде шығарындылар стационарлық көздерден, жылжымалы көздерден пайда болатыны анықталып көрсетілді..

Газ шығарындылары жылжымалы көздерге жатқызылған техникалар жұмыс істеген кезде ғана орын алады.

Қалыпқа келтіру жұмыстары кезінде барлық техника негізінен дизель отынымен жұмыс істейтін болады.

Техника қозғалтқыштары жұмыс істеген кезде атмосфераға қозғалтқыштардан мыналар бөлінеді: азот диоксиді, күкірт диоксиді, көміртек оксиді (күйе), бензапирен, шекті көмірсутектер (C12-C19 алкандары).

«Қоршаған ортаға жіберілетін шығарындыларды анықтаудың нормативтік әдістемелерінің» 24 тармағына сәйкес жылжымалы қозғалтқыштардан (жылына тонна) шыққан шығарындылар реттелмейді және зиянды заттардың жалпы көлеміне қосылмайды.

Жылжымалы көздердің салдарынан бүлінген атмосфералық ауа бойынша өтемақылар нақты бір жыл ішінде жаққан жағармайдың көлеміне байланысты болып табылады.

Ағын суларын лақтыру.

Қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу кезінде жер үсті су объектілеріне сарқынды суларды ағызу көзделмеген. Қалпына келтірудің техникалық кезеңіне жататын учаскелер аумағында гидрографиялық желі жоқ.

Қалдықтар

Қалпына келтіру бойынша қабылданған жұмыс схемасы тек коммуналдық қалдықтарды шығаруды ғана көздейді.

Қалдықтардың физикалық сипаттамасы: Қатты тұрмыстық қалдықтар жарылмайды, өрт қаупі бар. Агрегаттық күйі - әртүрлі пішіндер мен өлшемдердегі қатты заттар. Қалдықтар коды-20 03 01.

2026 жылда көмудің болжамды шектеулері жылына 0,069 тоннаны құрайды.

Қалдықтарды басқару ТШО мен қалдықтарды басқарудың ережелерінің ішкі рәсімдеріне сәйкес жүзеге асырылатын болады. Қалдықтардың кейбір түрлерін жинақтау ТШО-ның орталықтандырылған жинау орындарында жүзеге асырылады, қалдықтардың өзге түрлері шарт бойынша өзгеде ұйымдарға берілетін болады.

6. Төтенше жағдайлар туралы ақпарат

Жоспарланған қызмет барысында ауытқулардың, апаттар мен оқиғалардың пайда болу ықтималдығы:

- Техногендік сипаттағы ықтимал төтенше жағдайлар.
- Табиғи әсерлер.
- Өрт шығу.

Жанар-жағармай материалдарын құю мен өрт қоршаған ортаның компоненттерін ықтимал түрде қалпына келтіру кезінде апаттық жағдайларды тудырып қоршаған ортаны бүлдіруі мүмкін.

Төтенше жағдайлар туындаған кезде персонал технологиялық нұсқаулыққа, қауіпсіздік және өрт қауіпсіздігі жөніндегі нұсқаулыққа және өртке қарсы іс-шаралар жоспарына сәйкес әрекет етуге міндетті болып табылады.

Антропогендік сипаттағы өрттер жанар-жағармай төгілген кезде жұмыстарды орындау барысында орын алуы мүмкін. Сондай-ақ қызметтің немқұрайлығы мен отпен абайсыз әрекет ету салдарынан орын алуы мүмкін.

Тұтану көздері электр жабдықтарының ақаулары, ұшқындар, жанып тұрған беттер болуы мүмкін.

Кәсіпорын объектілерінің қауіпсіздік нормалары мен ережелерін, нұсқаулықтары мен техникалық пайдалану ережелерін сақтай отырып, төтенше жағдайлардың пайда болуын болдырмауға болады. Технологияның бұзылуы, жабдықтың істен шығуы, персоналдың қателіктері кезінде авариялық жағдайлардың туындау ықтималдығы өте төмен деңгейде болып табылады.

Өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін мыналар көзделеді:

- жабдықтарда (бульдозерлерде, автосамосвалдарда және т. б.) бастапқы өрт сөндіру құралдарының болуы – нормативтерге сәйкес өрт сөндіргіштердің болуы;
- өрт туралы хабарлау мобильді радиостанциялардың көмегімен жүзеге асырылады;
- жабдыққа еркін қол жеткізуді қамтамасыз ету және ТЖ туындаған жағдайда жылжымалы өрт және аварияға қарсы техниканы маневрлеу мүмкіндігінің болуы;
- майлау және сүрту материалдары осы мақсаттарға арналған арнайы жабылатын отқа төзімді ыдыстарда сақталатын болады.

Қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу кезінде персоналдың денсаулығы мен өмірін қорғауға, ауыр зардаптар мен апаттардың алдын алуға, кәсіптік аурулардың алдын алуға, өндірістік зиянды факторларды санитарлық нормалар деңгейіне дейін төмендетуге бағытталған ұйымдастыру-техникалық іс-шаралар жүзеге асырылатын болады.

Жүргізілген бағалау қаралып отырған Жұмыс жобасы бойынша жұмыстар жүргізу кезінде ықтимал апаттық жағдайлардың экологиялық тәуекелі табиғи орта

компоненттерінің ешқайсысы үшін жоғары деңгейге жетпейтінін көрсетеді. Ең ықтимал жағдайлар экологиялық қауіптің төмен деңгейіне ғана сәйкес келеді.

Апаттардың ықтимал теріс салдарының шамалы ауқымын ескере отырып, халықты хабардар ету талап етілмейді.

7. Қоршаған ортаға әсердің алдын алу және азайту жөніндегі шаралардың қысқаша сипаттамасы

Атмосфералық ауа

Жоспарланған қызметтің ерекшелігіне сәйкес, атмосфералық ауаға әсер етудің негізгі көздері қиыршық тасты топырақпен жылжыту (тиеу, түсіру), сонымен қатар тегістеу жұмыстары болып табылады. Атмосфералық ауаның ластануына бейорганикалық шаң шығарындылары негізгі үлесін қосатын болады: 70-20% кремний диоксиді.

Атмосфераның бетіндегі шығарындыларды азайту үшін келесі іс-шаралардың іске асырылуын қамтамасыз ету керек:

- техника жұмысының технологиялық регламентін қатаң түрде сақтау;
- автокөлік қозғалтқыштарының уыттылығын үнемі тексеріп тұру;
- техникаға уақтылы және сапалы жөндеу-техникалық қызметін көрсетіп тұру;
- қозғалтқыштардың бос жұмыс істеп тұруын азайту;
- шаңды басудың іс-шараларын өткізіп тұру.

Жер үсті сулары.

Қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу барысында ағынды сулар жер үсті суларына жіберілмейтін болады. Гидрографиялық торап жоқ.

Жер асты сулары.

Қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу кезінде халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы қолданыстағы заңнаманың талаптарын сақтай отырып, жер асты суларының санитариялық-эпидемиологиялық қауіпсіздігі қамтамасыз етілетін болады.

Жобаланатын жұмыстарды орындау барысында жер асты суларын қорғау шаралары келесіні қамтитын болады:

- жер асты суларын қорғауды қамтамасыз ететін техникалық шараларды іске асыру;
- техникаға отын құю барысында табандықтарды қолдану (қажет болған жағдайда);
- арнайы техника мен көлікке қызмет көрсету үшін суды ұтымды пайдалану;
- жұмысты жүргізу уақытында уақытша дәретханалар (биоәжетханалар) ұйымдастырылатын болады.

Топырақ және өсімдіктер.

Топырақ-өсімдік жамылғысын қорғау үшін келесі жағдайларды қамтамасыз ету керек:

- жерді ұтымды пайдалану, жұмыстарды бөлінген аумақ шегінде жүргізу;
- топырақты тегістеу және нығыздау арқылы жел эрозиясынан қорғау;
- көлік қозғалысын реттеу;
- көлік қозғалысының тек бөлінген жолдарда болуын қамтамасыз ету;
- экологиялық зияндылығы жоқ материалдарды қолдану;
- өсімдік жамылғысының өртенуіне жол бермеу, өрт ошақтары анықталған жағдайда оларды сөндіру бойынша іс шараларды орындау;
- Көлік техникасына отынды табандықтармен жабдықталған, оқшаулағыш материалдармен қапталған арнайы рұқсат етілген алаңдарда ғана немесе стационарлы АЖҚС-да құю керек.

Жануарлар әлемі.

Қалпына келтіру барысында жануарлар дүниесі объектілерінің қырылуын болғызбау мақсатында келесі іс шаралардың орындалуын қамтамасыз ету керек:

- барлық өндірістік процестерді жүзеге асыру кезінде осы алаңдар аумағында жабайы жануарлардың пайда болуын болдырмау қажет;
- топырақ-өсімдік жамылғысын барынша сақтау;
- өндіріс технологиясын қатаң сақтау;
- іргелес аумақтарды таза ұстау;
- жол желісінен тыс жерлердегі рұқсат етілмеген жолдарды жою және түнде автокөліктің жүру белсенділігін төмендету;
- жануарлар өлімінің алдын алу мақсатында автокөлік қозғалысының жылдамдық режимін (сағатына 50 км-ден төмен) бақылау;
- Өндірісте жұмыс жасайтын жұмыскерлер мен қызметкерлерге жануарларды аулауға болмайтыны және бауырмен жорғалаушыларды және тағы басқаларды мақсатсыз аулауға болмайтыны туралы хабарлау.

Қалдықтар.

Қалдықтарды басқару шараларына келесілер жатады:

- Пайда болған жерлерде қалдықтарды тиісті контейнерлерге жинау жүзеге асырылуы тиіс.
- Полигонға берер алдында аралас коммуналдық қалдықтарды сұрыптау жүзеге асырылуы тиіс.
- Сақтау учаскелеріндегі контейнерлер ағып кету және тозу белгілері бар-жоғына тексерілуі керек. Контейнерлерді нысандағы жауапты тұлға тексереді (қалдықтың пайда болу көзі). Сондай-ақ контейнерлерге қызмет көрсету кезінде (тасымалдау, тазалау және т.б.) контейнерлердің иелері тексеріп тұрады.
- Қалдықтарды рұқсатсыз жинауға тыйым салынады.

8. Қоршаған ортаны қорғау бөлімін (ҚОҚБ) орындау барысында алынған ақпарат көздерінің тізімі

Бұзылған жерлерді қайта қалпына келтіру барысында Қазақстан Республикасының заңнамалық және нормативтік актілері қолданылатын болады.

ҚОҚБ-н дайындау барысында ақпарат келесі көздерден алынды:

– Жылыой ауданында орналасқан «Теңізшевройл» ЖШС-не берілген 28” Теңіз Құлсары газ құбырын бөлшектеу мен жер үсті нысандары бар 28” Құлсары Теңіз су құбырын жүзеге асыру барысында Бұзылған және бұзылатын жерлерді қалпына келтірудің жұмыс жобасының түсіндірме жазбасы (1 кітап) 2025 жылдың 19 ақпанында № 2025.023066 қызмет тапсырысы негізінде «Терра» қашықтан зондылау және ГАЗ орталығы» ЖШС-ң мамандары және 2020 жылдың 1 тамызында «Теңізшевройл» ЖШС-мен жасалған № PSC 1806846 Қызмет көрсетудің бас шарты негізінде дайындалды.

– Бұзылған және бұзылатын жерлерді қалпына келтірудің жұмыс жобасын әзірлеуге тапсырма.

– 22.05.2025 ж. орындалған бұзылған және бұзылатын жерлерді зерттеу актісі.

– «КАПЭ» ЖШС-дегі химиялық талдау орталығының сынақтық зертханасында топырақтағы ауыр металдар мен мұнай өнімдерінің құрамын анықтау мақсатында өткізген химиялық талдаудың нәтижелері. 2025 жылдың 19 мамырында шыққан № П(А)-25-053-S сынақ хаттамасы.

– Атырау облысының 2024 жыл бойынша қоршаған ортаның жағдайы туралы ақпараттық бюлеттені. «Қазгидромет» РМК Атырау облысы бойынша филиалы.

– Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігінің ұлттық статистика бюросының деректері (www.stat.gov.kz)